

พฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัย ของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ทิพย์วรรณ สุพิเพชร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้านในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีขอบเขตการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน จำนวน 300 คน ระยะเวลาที่มีพักอาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 1 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social Package for Social Sciences) โดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม และการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย คือ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคม การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง และความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน คือ การขาดการรับรู้ข่าวสารและการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีนโยบายในดำเนินงานเพื่อเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ส่วนข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การประชาสัมพันธ์โดยการใช้ช่องทางผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและสม่ำเสมอ รวมทั้งให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกต้องให้แก่แม่บ้านอย่างทั่วถึง ตลอดจนพร้อมสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกิจกรรมและการฝึกอบรม เพื่อเป็นการสร้างเสริมการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้แก่แม่บ้านได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : พฤติกรรม ขยะมูลฝอย อาคารที่พักอาศัย

* นักศึกษา หลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

This survey research aimed to investigate the solid waste reduction behavior and factors affecting the behavior of the housewives in the military flats of the First Anti-aircraft Artillery Regiment, Laksi, Bangkok and to study problems and limitations and make recommendations to reduce solid waste for the military housewives. The scope was focused on the solid waste reduction behavior of 300 housewives who had lived in the community for not less than a year. Questionnaires were the instrument used for data collection which was analyzed by SPSS applying the statistics of percentage, means, standard deviation, difference test between groups and One-way ANOVA.

Results revealed that samples had solid waste reduction behavior at the moderate level. Factors significantly affecting the behavior were educational level, household monthly income, duration of stay in the community, social status, self-perception of health, and knowledge of solid waste and its reduction at the statistical significance level of 0.001.

Problems and limitations in reducing solid waste among the military housewives were shortage of information, perception, and shortage of public relations to educate correctly about solid waste reduction. The government agencies and offices concerned had no policy to seriously and continuously encourage or enhance the behavior of solid waste reduction.

Recommendations from the study are that the government agencies and offices concerned should launch public relations through multimedia channels holistically and consistently to create a correct understanding of solid waste reduction for all military housewives. Supporting and driving activities and trainings should be held in order to promote solid waste reduction behavior among the military housewives sustainably and effectively.

Keywords: Behavior, Solid Waste Reduction, Military Flats

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (Economic Growth & Technological Progress) ที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีการเพิ่มของจำนวนประชากร (Population Growth) ในลักษณะอัตราทวีคูณ (Exponential Growth) ซึ่งในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้ส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบต่างๆ มากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรซึ่งเป็นผู้บริโภคและเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่ต้องรับแรง การอุปโภคบริโภคดังกล่าวจึงทำให้เกิดสิ่งของเหลือใช้อย่างมหาศาลและสิ่งที่ไม่ต้องการเหล่านั้นจะถูกทิ้งไปในรูปของขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2549:24-25)

จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2552 (กรมควบคุมมลพิษ, 2553, น.43) มีปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ประมาณ 15.11 ล้านตัน หรือ 41,410 ตันต่อวัน ส่วนอัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2552 อยู่ที่ 0.84 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในขณะที่ขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ประมาณ 16,358 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2553, น.44) ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องจึงมีเหลือเป็นจำนวนมาก แนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยดังกล่าว จำเป็นต้องใช้วิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด และถ้าประชาชนทุกคนร่วมมือกันอย่างจริงจังก็จะส่งผลให้อัตราการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณของแผ่นดิน ช่วยลดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และช่วยลดมลพิษที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในหัวข้อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์บนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยในเขตเมือง ไม่ให้เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2553, น.5-6)

จากการศึกษาปริมาณขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอย ประมาณ 8,834 ตันต่อวัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาจะพบว่า ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 0.62 ล้านตัน หรือตามการขยายตัวของชุมชนและจำนวนประชากร ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอยเองทั้งหมดและได้จ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อให้ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มมากขึ้น และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน สำหรับขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ประมาณ 5,526 ตันต่อวัน จะถูกส่งไปยังสถานีขนถ่ายหนองแขมและสถานีขนถ่ายสายไหม แล้วนำไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ส่วนขยะมูลฝอยอีกประมาณ 3,308 ตันต่อวัน จะถูกเก็บรวบรวมไปยังสถานีขนถ่ายอ่อนนุช ซึ่งในจำนวนนี้มีกรนำไปหมักทำปุ๋ย 1,066 ตันต่อวัน ส่วนที่เหลืออีก 2,242 ตันต่อวัน จะถูกขนส่งไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบอำเภอนมสรวง จังหวัดฉะเชิงเทรา (กรมควบคุมมลพิษ, 2553, น.45-46)

กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) ตั้งอยู่ในเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 8 ไร่ 2 งานเศษ สภาพทั่วไปของพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการ เป็นอาคารที่พักอาศัย และเป็นที่ตั้งของหน่วยระดับกองพัน ทั้ง 2 กองพัน คือ กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 5 (ปตอ.พัน.5) และกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 6 (ปตอ.พัน.6) เนื่องจากกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เป็นหน่วยทหารที่อยู่ในเขตเมือง จึงทำให้มีประชากรพักอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น แต่พื้นที่ของหน่วยมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการบริหารจัดการและ

กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ภาคส่วน จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และมีการพิจารณาผลักดันแนวนโยบายในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด ซึ่งจะต้องมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการลดปริมาณขยะมูลฝอยและมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างจริงจัง (ฝ่ายส่งกำลังบำรุง, 2553)

ปัญหาขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) ดังกล่าว (ฝ่ายส่งกำลังบำรุง, 2553) เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นพฤติกรรมของผู้พักอาศัยที่ไม่ถูกต้อง และจากปัญหาดังกล่าวนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การเกิดปัญหาของขยะมูลฝอยที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสามารถช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดจากความตระหนักของแม่บ้าน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ถึงอันตรายของขยะมูลฝอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเกี่ยวกับการบริโภคภายในครัวเรือน จึงทำให้แม่บ้านเกิดมีความสนใจ มีความสำนึก และมีความรับผิดชอบต่อการปกป้องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นพิเศษ รวมทั้งกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมในการบริโภคภายในครัวเรือนโดยที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และแม่บ้านยังสามารถช่วยอบรมสำนึกให้แก่สมาชิกใหม่ของชุมชนให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง (สุชาติ ทวีสิทธิ์, 2552, น.4)

ดังนั้นแม่บ้าน จึงเป็นสตรีที่มีประสบการณ์และเป็นบุคคลที่มีความรู้เป็นอันมากในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรให้การสนับสนุนและผลักดันให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทในการลดปริมาณขยะมูลฝอยและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสาธารณะได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้รัฐบาลควรที่จะขจัดสิ่งกีดขวางหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อบทบาทของสตรี ทั้งทางด้านกฎหมาย การบริหาร วัฒนธรรม พฤติกรรม เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สตรีให้มากยิ่งขึ้น (กระทรวงการต่างประเทศ, 2537, น.58)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอย รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน โดยผลจากการศึกษาดังกล่าว จะทำให้ทราบข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน และสามารถช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการอุปโภคบริโภคของประชากรในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1(ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1(ปตอ.1) โดยทำการศึกษาจากกลุ่มแม่บ้านจำนวน 300 ครัวเรือน ที่ได้พักอาศัยอยู่จริงในแฟลต หรืออาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1(ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยมีระยะเวลาในการพักอาศัยในพื้นที่ดังกล่าวมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี

สมมติฐานการวิจัย

แม่บ้านมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 (ปตอ.1) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ครัวเรือน โดยมีโครงสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนาเดิม รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน

ส่วนที่ 6 คำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของแม่บ้านในการลด

ปริมาณขยะมูลฝอย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 50.70 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 35.70 มีอาชีพเป็นลูกจ้าง/พนักงาน ร้อยละ 29.70 และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 53.00

1.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 42.70 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3-4 คน ร้อยละ 69.30 มีระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 40.30 และไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 80.00

1.3 ปัจจัยกระตุ้น

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 31.70 และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 57.00 และมีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 72.30

1.4 พฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 84.00 สามารถจำแนกในการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้าน โดยพิจารณาตามค่าร้อยละ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 84.00 รองลงมา มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับต่ำ ร้อยละ 8.70 และมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับสูง ร้อยละ 7.30 ตามลำดับ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 128.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.29 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 180 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 73 คะแนน

1.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นกับพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ (t-test) และการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA)

ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ อายุ อาชีพ และ

ภูมิลำเนาเดิม ไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน และสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง และความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 84.00 ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย และการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำ จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ผลการศึกษปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อการมีพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคมมีการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำ และมีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

2. ปัญหา อุปสรรคในการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ปัญหาอุปสรรคในการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย และการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย

ที่ถูกต้อง และไม่มียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะเข้าไปร่วมประชุม ฝึกอบรม และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย เนื่องจากมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันทุกวัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. จากการศึกษาพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้แม่บ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง รวมทั้งควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับแม่บ้าน โดยเพิ่มการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการ กิจกรรม และการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยผ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก เช่น หอกระจายข่าว ป้ายรณรงค์ รวมถึงเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. จากการศึกษาพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพให้กับแม่บ้าน รวมทั้งควรมีการจัดประชุม ฝึกอบรมและสัมมนา โดยเชิญวิทยากร นักวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทางด้านสุขภาพ เข้ามาให้ข้อมูลข่าวสาร และให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการเกี่ยวกับภาวะสุขภาพให้กับแม่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้แม่บ้านมีการรับรู้ภาวะสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมและอยู่ในระดับที่สูงมากขึ้น ตลอดจนให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีความห่วงใยในสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการฝึกอบรม และสัมมนา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ

3. จากการศึกษาพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้การฝึกอบรมและให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มเติมให้กับแม่บ้าน โดยให้ทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของการลดปริมาณขยะมูลฝอย เพื่อให้แม่บ้านได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งควรติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งรักษาระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้านที่อยู่ในระดับปานกลางอยู่แล้วให้คงที่หรือเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนให้การสนับสนุนและส่งเสริมพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับแม่บ้านและสมาชิกทุกคนที่อยู่ภายในครัวเรือนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น เช่น การลดการบริโภค (Reduce) การใช้ซ้ำ ((Reuse) การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ (Repair) และการหลีกเลี่ยง (Reject)

4. จากผลการศึกษาพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการดำเนินงาน

เกี่ยวกับเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ชัดเจน และควรให้ความร่วมมือกับแม่บ้าน พร้อมทั้งให้การเสนอแนะ โดยการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งควรสนับสนุนให้แม่บ้านได้มีการรวมกลุ่มกันและควรส่งเสริมกิจกรรมในกลุ่มของแม่บ้าน เพื่อให้แม่บ้านได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน อันจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งกันภายในกลุ่มมากขึ้น เนื่องจากแม่บ้านเป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชนและเป็นผู้ประสบปัญหาโดยตรง ดังนั้นอาจเสนอแนวทางที่เป็นที่ต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมในชุมชนให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง และตรงจุด

5. จากผลการศึกษาพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในบางขั้นตอนยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากแม่บ้านมีพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขั้นตอนการซ้ำใช้ (Reuse) และขั้นตอนการซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ (Repair) อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งสนับสนุนและเสริมสร้างให้แม่บ้านได้มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการรักษาระดับพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในบางขั้นตอนของแม่บ้านที่อยู่ในระดับต่ำให้มีระดับที่เพิ่มสูงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรผลักดันให้แม่บ้านได้มีการสร้างเสริมพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในขั้นตอนดังกล่าวให้เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนควรเปิดโอกาสให้แม่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งร่วมวางแผน อบรม และฝึกปฏิบัติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบผลในการดำเนินงานเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยร่วมกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

6. จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมทั้งทางด้านงบประมาณ สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษา เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือแก่แม่บ้านได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนให้ความสนใจและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการต่าง ๆ ให้กับโครงการ ชมรม สมาคม หรือกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะมูลฝอยของแม่บ้านได้อย่างทั่วถึงและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเสริมสร้างกำลังใจและแรงจูงใจที่ดีให้กับแม่บ้าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แม่บ้านได้เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของการลดปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น และได้เห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความพึงพอใจของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอย
2. ศึกษาความตระหนักของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอย
3. ศึกษาการมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2553). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2552 กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2537). แผนปฏิบัติการ 21 เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมาคมเพื่อ
ชีวิตและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- ณัฐรดี คงตัน. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต
มีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรี ไกรแก้ว. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน กรณีศึกษา:
แม่บ้านเขตเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วลัยพร สกุลพอง. (2551). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิศิษฐ วัชรเทวินทร์กุล. (2548). เอกสารประกอบการสอนวิชานิวทริวิทยาและการจัดการ
สิ่งแวดล้อม. นครปฐม: สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2549). รายงานสถานการณ์สตรี 2549. กรุงเทพฯ:
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุชาติ ทวีสิทธิ์. (2552). สตรีนิยมและขบวนการทางสังคมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ. วารสารสตรีนิยม จุดยืน ปีที่ 3. ศูนย์สตรีศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bloom, Benjamin S., Hasting, Thomas J., & Madaus, George F. (1971). *Handbook on
formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw -
Hill Book Company.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางทิพย์วรรณ สุพิเพชร
วัน เดือน ปี เกิด	26 สิงหาคม 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (สารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2541-2547 สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2551-2554
การติดต่อ	thippawan26@hotmail.com
